

ਮਹਿਤਾਬ ਐਸ ਗਿੱਲ ਜੋ

ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ @ਪਪੂ, -ਅਪੀਲੈਟ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, -ਜਵਾਬਦਾਰ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 652/SB OF 1987

27 ਅਗਸਤ, 1999

ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860—ਐੱਸ. 304, ਭਾਗ II—ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 — Art. 21—ਸੇਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 304-II ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ- ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 12 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੰਬਿਤ ਰਹੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ-ਤੇਜ਼ੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ-ਆਰਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ। 21—ਅਪੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ 10,000 ਰੁਪਏ

ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੱਥਕੜੇ ਅਪਣਾਏ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਘਟਨਾ ਕਬਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1987 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ 10 ਦਸੰਬਰ, 1987 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਅਪੀਲ ਲਗਭਗ 12 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੈਂਡਿੰਗ ਰਹੀ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਹੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਉਸ ਵੱਲ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੋਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਫੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਪਿਛਲੇ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਝੱਲੀ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਚੁੱਕੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੰਨੇ ਲੰਬੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਣ ਲਈ।

(ਪਰਾ ੬)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਣਬੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਰਨ ਕੀਮਤੀ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਕੁਝ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਏ

ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਿੱਖਿਅਕ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ 10,000 ਰੁਪਏ। ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਪੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ 10,000 ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ/ਆਰਡਰ ਬਹਾਲ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। . ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

(ਪੈਰਾ 10 ਅਤੇ 11)

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਰਮੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਕਾਲੜਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ .

ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਐਚ.ਐਸ.

ਆਰਡਰ ਕਰੋ

ਮਹਿਤਾਬ ਐਸ ਗਿੱਲ, ਜੇ

(1) ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 346 ਆਫ 1998 ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਉਸੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਮ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਸਾਂਝੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਤੋਂ ਤੱਥ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਨ।

(2) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਆ ਦਿਖਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(3) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304, ਭਾਗ II ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। 2,000 ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਕੱਟਣ ਲਈ, ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ 1988 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 346 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਲਈ।

(4) ਮੈਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਰਿੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(5) ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸਪੀਡ ਟ੍ਰਾਇਲ ਵੀ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਸਬੰਧਤਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਰਮੀ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਛੋਟਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1) ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ:-

“ਤੇਜ਼ ਨਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਈ ਗਈ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਲਿਆਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਖੁਦ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੱਥਕੰਡੇ ਅਪਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਗ਼ਲਤੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਧੁਨ ਵਜਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।”

(6) ਮੈਂ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਣਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ। ਦ. ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਘਟਨਾ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1987 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 9 ਨਵੰਬਰ, 1987 ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ 10 ਦਸੰਬਰ, 1987 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ/ਜਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲਗਭਗ 12 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਪੈਂਡਿੰਗ ਰਹੀ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਹੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਉਸ ਵੱਲ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੋਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਫੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਪਿਛਲੇ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਝੱਲੀ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਚੁੱਕੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੰਨੇ ਲੰਬੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਣ ਲਈ।

(7) ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਅਪੀਲ ਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਗੁਜ਼ਰ ਚੁੱਕੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜ਼ਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ।

(8) ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਸੀ।

(1) 1998 (1) ਤਾਜ਼ਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 467

ਉਸ ਦੀ ਛੋਟੀ ਕਿਰਪਾਨ ਨਾਲ ਜੇ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਐੱਲ. ਡਾ. ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਸੱਟ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ:-

1. ਇੱਕ ਚੀਰਾ ਚਾਰੂ ਜ਼ਖਮ 4 ਸੈ.ਮੀ. X 1—1/2 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਛਾਤੀ ਦੇ ਮੂਹਰਲੇ ਪਾਸੇ ਮੱਧ ਰੇਖਾ ਤੱਕ, ਖੱਬੀ ਨਿਪਲ ਤੋਂ 8 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਅਤੇ 7 ਵਜੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਅਤੇ ਟੇਢੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(9) ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਮੌਤ ਦਿਲ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਖੂਨ ਵਗਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ। ਮੌਤ ਫੌਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੱਟ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ।

(10) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਣਥੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਰਨ ਕੀਮਤੀ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਕੁਝ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਕ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ 10,000 ਰੁਪਏ।

(11) ਇਹ ਹੁਕਮ ਸ਼ਰਤੀਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਪੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ 10,000 ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ/ਆਰਡਰ ਬਹਾਲ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ 'ਅਪੀਲ' ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

(12) ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ 'ਤੇ 10,000 ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਪਛਾਣ 'ਤੇ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇਗੀ।

(13) ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੇ.ਐੱਸ.ਟੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

ਜੀਐਸ ਸਿੰਘਵੀ ਐਚਐਸ ਬੇਦੀ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਜੇ

ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ
ਹੋਰ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਨਰਿੰਦਰ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

LPA ਨੰ. 1997 ਦਾ 273

13 ਅਕਤੂਬਰ 1999

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਕਲਾਮ 19 ਅਤੇ 21—ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਐਕਟ, 1955 — ਐੱਸ. 7—
ਖਾਦ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ, 1985 — ਸੀ.ਐੱਲ.